

Riviera del Conero

Waar *la vita slow* de norm is

Mooie stadjes, glooiende landschappen, een felblauwe zee met witte stranden en een eenzame berg die uit het water oprijst, plus het heiligdom van Loreto. Op verkenning in Le Marche. *Tranquillo, tranquillo.*

TEKST PAUL VAN EIJDHOVEN FOTOGRAFIE JEROEN BERENDS

Francesco is een man van de tijd. De voormalig diplomaat runt samen met zijn vrouw Rosanna het Airone Country House waar we logeren, een eindje buiten Osimo. Precies op de afgesproken tijd staat hij met de auto klaar om ons

de omgeving te laten zien. Te beginnen met Offagna, een dorpje in de buurt dat niet voor niets de titel 'Uno dei Borghi più belli d'Italia' draagt. Vandaag is Offagna geheel in wolken gehuld, maar gelukkig kunnen we het een paar dagen later in volle glorie aanschouwen. We bezoeken het middeleeuwse fort dat nog in uitstekende staat verkeert, wat vooral komt doordat het nooit belegerd is. Via trappen en passages komen we in ruimtes die onder andere een prachtige collectie zwaarden herbergen. Een beetje lacherig zegt de gids dat je vanaf de kantelen een prachtig uitzicht over Le Marche hebt, maar vandaag kijken we tegen een muur van mist.

Alweer precies op de afgesproken tijd arriveren we daarna bij de Villa Malacari, een wijndomein vlakbij. Vanaf de weg een lelijk grijs gebouw, maar eenmaal door de toegangs-

poort beland je in een paradijsje, een prachtig groot gebouw met een fraaie tuin. Ik zie meteen het decor voor een mysterieuze film, mede ingegeven door de flarden mist. Plinius de Jongere schreef al rond het eind van de 1ste eeuw over de goede wijn in het gebied rond de Monte Conero en wij gaan nu de proef op de som nemen. Eigenaar Alessandro Starabba laat ons diverse wijnen proeven in de cantina. Van de jonge, eenvoudige Rocca tot de Grigiano Riserva 2009, gemaakt van 100% montepulciano. Zeker die laatste laten we ons smaken. Vervolgens krijgen we nog een rondleiding door het prachtige woongedeelte van de villa op de eerste verdieping. De familie woont in een ander deel, deze stijlkamers zijn te huur voor bijvoorbeeld bruiloften. Alessandro geeft uitleg, onder andere bij de indrukwekkende bibliotheek, en vertelt met enige trots dat de familie Malacari, van zijn moeders zijde, een van de weinige adellijke families in Le Marche is die nooit een paus of kardinaal hebben geleverd.

Everzwijnbiggen

We moeten weer verder van Francesco, voor een aperitivo bij een collega-B&B met heerlijke huisgemaakte vegetarische hapjes. >

Openingspagina's: de Basilica della Santa Casa in Loreto.

Deze pagina: geschenk van Columbus aan de Madonna van Loreto; grotten in Osimo; jonge everzwijntjes; beeldengalerij in Osimo.

Rechterpagina: de Monte Conero.

Daarna gaan we naar agriturismo San Filippo, een beetje het tegenovergestelde, want hier worden everzwijnen gefokt. Na een rondleiding langs de hokken met everzwijnbiggen en het terrein waar de rest vrij rondloopt, gaan we aan tafel. Het restaurant van deze agriturismo is ook open voor buitenstaanders, maar wij zijn vanavond de enige gasten. De vrouw des huizes zet ons heerlijke lokale specialiteiten voor, uiteraard ook pasta met *cinghiale*, en het wordt een ontspannen, gezellige avond.

Ondergrondse historie

De volgende ochtend is het opgeklaard en kunnen we eindelijk van het fraaie uitzicht vanaf het country house genieten. In de verte zijn de Monti Sibillini te zien en zelfs de Gran Sasso in Abruzzo. Trots vertelt Francesco dat zijn country house 'groen' is met zonnecellen en een aardwarmte-installatie onder het grasveld. Precies op schema – uiteraard – vertrekken we naar Osimo, waar een gids ons zal rondleiden. Te beginnen in de grotten onder het stadje, die vele eeuwen geleden werden uitgehouwen in het zachte zandsteen. In de Tweede Wereldoorlog deden de grotten nog dienst als schuilkelder, vertelt de gids ons, maar vooral de overblijfselen uit eerdere eeuwen maken een toer door de grotten buitengewoon interessant. Reliëfs op de wanden getuigen van een rijke, mysterieuze ondergrondse historie. Tip:

neem warme kleding mee – had ikzelf niet gedaan – want het is hier beneden aardig fris, zo'n veertien graden.

Senza Testa

We gaan bovengronds verder. Het is donderdagochtend en dan is er in het centrum van de stad een uitgebreide markt. Eerst bezoeken we het lapidarium in de hal van het gemeentehuis waar een aantal hoofdloze Romeinse beelden staat. Waarom ze zonder hoofd zijn kent diverse verklaringen, maar in ieder geval zijn ze de reden waarom de inwoners van Osimo de bijnaam Senza Testa hebben gekregen. Verderop bevinden zich de kathedraal en het baptisterium uit de 12de eeuw. Het baptisterium werd in de 17de eeuw verrijkt met een enorme bronzen doopvont en de kenner zal de aanwezige symboliek – bijvoorbeeld drie treden naar de doopvont vanwege de heilige drie-eenheid – kunnen waarderen. De fraaie kathedraal van San Leonardo in romaans-gotische stijl is gebouwd op de plek van een 5de-eeuwse kerk waar daarvoor ooit een heidense tempel stond. Ongewoon is dat het altaar niet naar het oosten wijst, maar zich aan de westkant bevindt. Ooit was dat wel het geval, maar de plaats van het altaar is later omgedraaid. In de crypte uit 1191 bevinden zich resten van de eerste martelaren en de tombe van San Leonardo, de eerste bisschop van Osimo. Onze gids wijst op een van de sarcofagen waar een herder met schaapjes op afgebeeld is. 'Voor de hand ligt natuurlijk dat het Jezus is, maar dat is niet zo. Dit is

Straat in Osimo; de zee gezien vanuit Numana; Alessandro Starabba, eigenaar van Cantina Malacari in Offagna.

een Romeinse sarcofaag die hergebruikt is.' Tot slot bezoeken we nog het Palazzo Campana, waar 120 werken uit de kunstverzameling van kunstcriticus Vittorio Sgarbi voor het eerst in Italië worden tentoongesteld. Een van de interessantste dingen aan de expositie is dat hij chronologisch is ingericht, waardoor je een mooi beeld krijgt van de ontwikkeling van de schilderkunst door de eeuwen heen. De 64-jarige Sgarbi heeft de collectie in dertig jaar bij elkaar weten te verzamelen.

Monte Conero

We moeten het éven zonder Francesco doen en arriveren meteen al te laat bij restaurant La Torre in Numana, maar dat is hier geen enkel probleem. Vanuit het restaurant en vanaf het dakterras, waar je ook kunt eten, heb je een fantastisch uitzicht op zee en de indrukwekkende Monte Conero, die hier het landschap bepaalt. En het eten, uiteraard seafood, is ook nog eens buitengewoon smakelijk. Tijdens de lunch vertelt Massimo, verantwoordelijk voor de marketing van de 'Riviera del

Als de mist is opgetrokken kunnen we eindelijk van het fraaie uitzicht genieten. In de verte zijn de Monti Sibillini te zien

Conero', dat deze streek bewust kiest voor kwaliteit en men de authentieke sfeer wil behouden. Inderdaad straalt Numana in het geheel niet de sfeer uit van een oververhitte badplaats als het zuidelijker gelegen San Benedetto del Tronto. Het was een bewuste beslissing om voor ons accommodaties in het binnenland uit te zoeken. 'Daar kun je genieten van de rust en je bent toch zo aan zee.' Op een pleintje vlakbij het restaurant staat een beeld van een visser die over zee tuurt. En wat blijkt? Het is gemaakt door de Nederlandse beeldhouwer Johannes Genemans.

Heilig Huis

Na deze wereldlijke genoegens is het tijd voor een meer spirituele ervaring. Op naar Loreto, de stad waar het Heilig Huis te

> Zicht op het stadje Sirolo.

vinden is. Volgens de christelijke overlevering werd het Heilig Huis door engelen (*angeli*) vanuit Nazareth naar Dalmatië gebracht toen de Kruisvaarders in 1291 uit Palestina werden verjaagd. Vervolgens werd het op 10 december 1294 naar de heuvel van Loreto gebracht. In een andere versie was het de aristocratische familie Angeli die het huis naar Loreto bracht. Aan een fraai plein dat het hart van Loreto vormt, ligt de Basilica della Santa Casa. Vanwege het belang van de basilica werd er aan de achterzijde meteen een fort van gemaakt om het te kunnen beschermen. Als eerste krijgen we een rondleiding door de omloop bovenin het fort, met fraaie uitzichten op Loreto en de omgeving. Daarna gaan we naar beneden om de indrukwekkende basiliek te bezoeken. Achter het altaar staat een groot marmeren gevaarte met fraai beeldhouwwerk dat scènes uit het leven van Maria toont. Het werd in opdracht van paus Julius II vervaardigd als een omhulling van het Heilig Huis. En dan treden we het heiligdom zelf binnen. Maria's huis was in Nazareth tegen een rots gebouwd, waardoor het slechts drie stenen muren telde en geen plafond. Alleen het onderste gedeelte van de muren komt uit Nazareth, het gedeelte daarboven, het overkappende gewelf en de vierde muur achter

het altaar zijn later toegevoegd. In dit Santa Casa vond de annunciatie plaats en woonden Maria, Jozef en Jezus, totdat laatstgenoemde het ouderlijk huis verliet. Niet voor niets is dit heiligdom zeer belangrijk in de rooms-katholieke traditie en is Loreto al eeuwenlang een populair pelgrimsoord. De gelovigen die binnen staan raken de muren aan en bidden tot de Heilige Maagd. In de vele kapellen die de kerk telt zijn uiteraard ook afbeeldingen uit Maria's leven te vinden en in de grote sacristie zijn in vitrines geschenken uitgesteld die pelgrims meebrachten uit dankbaarheid, variërend van een schaal van een wielclub tot een miniaturscheepje dat Columbus heeft geschenkt.

La vita slow

De volgende etappe leidt naar Recanati, minder dan tien kilometer verderop. Tijdens de korte rit hebben we mooie uitzichten op het lieflijke landschap van Le Marche en de heuvels met huizen op de top doen denken aan Toscane. Dineren doen we die avond met Armando Taddei, de wethouder belast met toerisme. 'Je moet hier eigenlijk minimaal drie dagen zijn om *la vita slow* te ervaren', zegt hij. 'Dan kun je echt je geest openstellen.' Helaas kunnen wij niet zo

Zee en strand bij de Monte Conero; lunch bij La Torre in Numana; uitzicht vanaf het fort in Loreto; La Torre in Numana.

lang blijven, maar de ontspannen levenshouding is ons wel opgevallen. Al diverse keren heb ik *tranquillo, tranquillo* als antwoord gekregen. Ook weet de wethouder nog te vertellen dat Loreto vroeger bij Recanati hoorde, maar toen het Heilig Huis arriveerde, wilden ze graag alleen verder, uiteraard om financiële redenen, want het heiligdom leverde goed geld op.

De volgende ochtend worden we opgehaald door Antonio Perticarini, de directeur van het Museo Villa Colloredo Mels. Het museum is nog gesloten, maar Antonio geeft ons een rondleiding langs enkele van de meesterwerken die het museum herbergt, waaronder vier belangrijke schilderijen van Lorenzo Lotto (1480-1556/57). We beginnen met een vroeg werk van de renaissanceschilder, een altaarstuk, de *Polyptiek van San Domenico*. De directeur geeft uitgebreid uitleg over dit prachtige werk, maar met nog meer passie vertelt hij over de *Annunciatie* van Lotto uit 1532 in een volgende zaal. In dit geval is het eigenlijk een heel gewone scène, in tegenstelling tot wat normaal was in die tijd. Kijkt Maria meestal met een gezegende blik naar de aartsengel die de blijde boodschap verkondigt, hier kijkt ze wat angstig en geschrokken naar de toeschouwer. Links op het schilderij is Maria te zien, rechts de aartsengel en ertussenin een kat, symbool van de duivel. Lachend zegt Antonio: 'Dit is bij mijn weten de enige *Annunciatie* ter wereld

'Je moet hier eigenlijk minimaal drie dagen zijn om "la vita slow" te ervaren. Dan kun je echt je geest openstellen'

met centraal een kat. Opvallend is ook dat waar je ook staat Maria je aankijkt, net als bij de *Mona Lisa*.'

Wereldberoemde tenor

Na het museumbezoek neemt Antonio ons mee op een wandeling door Recanati en zijn kennis van de stad lijkt geen grenzen te kennen. We lopen even de kerk van Sant'Anna binnen, waar een kopie van de Santa Casa staat met in de muren twee nisjes met enkele stenen die van het origineel afkomstig zijn. Hij laat ons het 19de-eeuwse theater zien – een van de ongeveer honderd (!) theaters in Le Marche – met een museum gewijd aan Beniamino Gigli die in 1890 in Recanati werd geboren. Gigli wordt beschouwd als een van de grootste tenoren van zijn tijd. In het leuke museum vind je allerlei herinneringen aan deze man, die als dé opvolger van Caruso wordt beschouwd, zoals een aantal kostuums dat hij op het podium droeg. Caruso en na hem Gigli droegen veel bij aan de popularisering van de opera, vooral omdat ze echt zongen – in plaats van schreeuwden, wat daarvoor gebruikelijk was – zodat luisteraars de tekst konden verstaan. Het valt me als we weer buiten >

Kopie van de *Madonna van Loreto* in de kerk Sant'Anna in Recanati; Numana; de marmeren ombouw van het Heilig Huis in Loreto.

Op het menu staat 'brodetto', een lokale specialiteit. Als de pannen op tafel arriveren, raakt Giuseppe enigszins in vervoering

komen pas op, maar op een heel stuk straat hier en bij het gemeentehuis hangen luidsprekers waardoor de stem van Gigli klinkt. We vervolgen onze weg door het langgerekte Recanati en komen langs Sartoria Latini, waar dames-, heren- en kinderkleding met de hand wordt gemaakt. Onder hun klanten mogen ze Diego Della Valle rekenen, de schatrijke eigenaar van schoenenmerk Tod's. We nemen een kijkje in het atelier waar de luxe kledingstukken worden gemaakt. Voor een pak moet je hier toch al snel op €7000 rekenen, maar zoals eigenaar Nenè Latini uitlegt wordt dan ook alles met de hand gedaan.

Zo'n beetje aan het eind van Recanati komen we bij het huis van die andere beroemde zoon van de stad, de dichter Giacomo Leopardi. Rond het huis/museum/bibliotheek treffen we verschillende schoolklassen. Zoals Antonio uitlegt: 'Italianen komen naar Recanati vanwege Leopardi, buitenlanders vanwege al het andere dat de stad te bieden heeft.' In het buitenland is de faam van deze dichter toch beperkt.

Authentieke vissoep

Het is tijd voor de lunch en daarvoor gaan we naar de kust in Porto Recanati. Op het menu staat brodetto, een lokale specialiteit. Speciaal

voor deze lunch schuift Giuseppe Perfetti aan, die een boek heeft geschreven over de vroegere visserij in Porto Recanati en een brodetto-kenner is. Het is een soort vissoep die over een stukje brood wordt geschonken. In vroeger tijden werden de vissen gebruikt die niet verkocht waren, nu wordt natuurlijk een luxere versie geserveerd. Als de pannen met brodetto op tafel arriveren raakt Giuseppe enigszins in vervoering. Hij schept voorzichtig bij iedereen wat van de visjes – 'de vissen in de Adriatische Zee zijn altijd klein' – op het stuk brood en schenkt er dan wat van de gele bouillon bij. Die kleur komt van saffraan of zafferanello, een soort wilde variant die hier wordt gevonden en natuurlijk gratis was. Langs de kust van Le Marche bestaan verschillende varianten van brodetto, bijvoorbeeld met tomaten of met groente, maar deze serene versie uit Porto Recanati is volgens Giuseppe de meest authentieke. Hoe dan ook smaakt hij ons uitstekend. En telkens schept Giuseppe nog wat bij omdat er nog een vis is die we niet geproefd hebben.

Na de zeer geanimeerde lunch gaan we richting de Monte Conero. Helaas betreft de hemel, dus de schoonheid van deze bijzondere berg die uit zee oprijst kunnen we maar beperkt aanschouwen. Gelukkig zagen we hem eerder vanuit Numana in volle glorie. Rustig rijden we daarna terug voor een laatste ontspannen avond in Recanati. Ondanks ons korte verblijf heeft la vita slow zich ook een beetje van ons meester gemaakt.

Giuseppe Perfetti schept 'brodetto' op; klaprozen; Maria-souvenirs in Loreto. Rechterpagina: het glooiende landschap van de Riviera del Conero.

TIPS & ADRESSEN

ALGEMEEN

www.rivieradelconero.info

VLIEGREIS

KLM heeft een directe vlucht Amsterdam-Bologna waarna het nog zo'n 2 à 2,5 uur rijden is naar de Riviera del Conero.

Alitalia vliegt met een tussenstop in Rome naar Ancona en dan is het minder dan een half uur rijden.

OVERNACHTEN

Airone Country House bij Osimo wordt gerund door de sympathieke Francesco en Rosanna. Prachtige uitzichten rondom, een zwembad en prima kamers. Zoals Francesco zelf zegt, worden veel van de gasten eigenlijk vrienden.
Via Chiaravallese 154, Osimo, tel. +39 071 7107537, www.aironecountryhouse.it.

ABC Turismo Osimo is een samenwerkingsverband van twintig accommodaties in en rond Osimo. Ook Airone is hierbij aangesloten. Kijk voor meer

informatie op:

www.bedandbreakfastosimo.it.

Het **Gallery Hotel** in Recanati is een prima viersterrenhotel vlakbij de *duomo* in het oude deel van de stad. Ruime kamers en vanuit het (ontbijt)restaurant heb je een mooi uitzicht over de omgeving.

Via Falleroni 85, Recanati, tel. +39 071 981914, www.ghr.it.

ETEN & DRINKEN

Wij aten heel smakelijke regionale gerechten zonder opsmuk bij **Agriturismo Casale San Filippo**. Everzwijn is een van de specialiteiten uiteraard.
Via Mucciolina 17, Osimo, tel. +39 329 6172164, www.agriturismocasale-sanfilippo.com.

La Torre in Numana biedt naast een prachtig uitzicht op zee en de Monte Conero ook een briljant terras en heerlijke (vis)gerechten.
Via la Torre 1, Numana,

tel. +39 071 9330747, www.latorrenumana.it.

Als je van een rustieke sfeer houdt ben je bij **Borgo Antico** in Recanati aan het juiste adres. Populair bij locals.
Vicolo dell'Achilla 5, Recanati, tel. +39 071 7574286, www.ristoranteilborgoantico.it.

Als je de originele brodetto van Porto Recanati wilt proeven kun je terecht bij **Le Poisson**.
C.so Matteotti 21-23, Porto Recanati, tel. + 39 971 7590734, hotelenzo.it/ristorante.html.

Ten noorden van de Monte Conero ligt Portonovo, waar zich op het strand **Clandestino** bevindt, een 'suscibar' van sterrenchef Moreno Cedroni. Mooie plek met bijzonder eten.
Località Baia di Portonovo, Ancona, tel. +39 071 801422, www.morenocedroni.com.

ZIEN & DOEN

In deze streek moet je de Conero Rosso gedronken hebben. Wijn proeven en kopen kan

onder andere bij de cantina van de **Conti Malacari** in Offagna.
www.malacari.it

De **grotten van Osimo** zijn een absolute aanrader. Voor meer informatie, ook over andere bezienswaardigheden in Osimo, zie www.osimoturismo.it.

De tentoonstelling **Le stanze segrete di Vittorio Sgarbi** in Palazzo Campana in Osimo loopt nog tot 30 oktober 2016.
Piazza Dante Alighieri 4, Osimo, tel. +39 071 7236088, www.lestanzesegrete-divittoriosgarbi.com.

De schilderijen van Lorenzo Lotto maar ook andere werken in het **Museo Villa Colloredo Mels** in Recanati zijn zeer de moeite waard. En de operaliefhebber mag natuurlijk het **Museo Beniamino Gigli** niet overslaan. Voor alle info over Recanati, alleen in het Italiaans helaas: www.recanatiturismo.it.

Op zoek naar een vakantie-woning in Le Marche? Kijk op www.livingvillas.it.